

האגודה לזכויות האזרח בישראל
جمعية حقوق المواطن في اسرائيل
The Association for Civil Rights in Israel

דו"ח פעילות שנתי

מאי 2005 – מאי 2006

כתיבה: טל דהן

www.acri.org.il האגודה לזכויות האזרח בישראל

מרכז ארצי: ת"ד 34510, ירושלים 91000, טלפון: 6521218-02, פקס: 6521219-02
סניף תל אביב: רח' נחלת בנימין 75 תל אביב 65154, טלפון: 5608185-03, פקס: 5608165-03
סניף חיפה: רח' העצמאות 102 ת"ד 33709 חיפה 31336, טלפון: 8526333/4/5-04, פקס: 8526331-04

תוכן

7	זכויות חברתיות וכלכליות
7	זכויות עובדים
8	הזכות לרווחה ולביטחון סוציאלי, הזכות לחינוך, הזכות לבריאות
10	הגירה, מעמד אזרחי והזכות לחיי משפחה
11	זכויות מהגרי עבודה
12	זכויות האדם בשטחים הכבושים
15	הזכות לשוויון
16	חופש הביטוי, חופש המידע והזכות לפרטיות
19	זכויות האדם בהליך הפלילי
20	הטמעת שיח זכויות האדם במערכות שלטוניות
21	העמקת הקשר עם הציבור והנגשת המידע על זכויות האדם
23	צוות, הנהלה ומתנדבים

דבר יו"ר האגודה

כארגון זכויות האדם וכארגון לשינוי חברתי, הגדול והמוביל בישראל, מקיימת האגודה לזכויות האזרח מעקב תמידי על גבולותיה של ישראל. לא על גבולותיה הגיאוגרפיים של המדינה, כי אם על הגבולות שמציבות זכויות האדם והאזרח על השימוש בכוח בזירה הציבורית – במטרה לשמור על הגינותה של החברה שלנו. האגודה לזכויות האזרח פועלת ללא לאות כדי למנוע חדירת מגמות של אפליה ושל הגבלת חירויות היסוד לתוך המדיניות, החוק והפרקטיקה בישראל. בשנה האחרונה בלטו מספר סוגיות:

- הפרת הזכויות החברתיות
- פגיעה בזכויות האדם בשטחים הכבושים
- הפרת הזכות לשוויון.

בשנה החולפת תרמה האגודה רבות להעלאת המודעות לזכויות החברתיות בישראל, בעיקר לזכויותיהם של עובדים המועסקים בתנאי ניצול באמצעות קבלן. אנו גאים בתכנון הפרוייקט ובהוצאתו לפועל, שנעשו בשילוב ובשיתוף פעולה של כל שלוש המחלקות באגודה – המחלקה המשפטית, המחלקה לפעילות ציבורית ולהסברה ומחלקת החינוך – ושל חברי הצוות וההנהלה. האתגר לשנה הקרובה הוא רתימת העלייה במודעות לשם שינוי החוק והמדיניות הציבורית, בעיקר נוכח העובדה שהמעסיק הגדול ביותר של עובדי קבלן בישראל הוא המדינה עצמה.

הפרת זכויות האדם נפוצה מאוד בשטחים הכבושים. בשנתיים האחרונות הקדישה האגודה חלק ניכר ממשאביה המקצועיים כדי לצמצם את הפגיעה בזכויות האדם הנגרמת על ידי תוואי גדר ההפרדה. בעקבות אחת מ-13 העתירות שהגישה האגודה עד היום לבג"ץ בעניין הגדר, הורה בג"ץ לפרק חלק מגדר ההפרדה באזור אלפי מנשה, ולהזיזו לתוואי חלופי – כדי למנוע ניתוק של כפרים מאדמותיהם החקלאיות, ולא לכלול שיקולים זרים של הרחבה מתוכננת של התנחלות בקביעת התוואי. אולם למרבה הצער, חופש התנועה בגדה המערבית, ובין הגדה המערבית לעזה, מצטמצם והולך. צמצום זה, יחד עם האלימות הנמשכת של מתנחלים כלפי התושבים הפלסטינים, ממשיכים להוות את האתגרים העיקריים לעתיד.

הפרת הזכות לשוויון אף היא נפוצה מאוד בישראל. האגודה ממשיכה לפעול, באמצעים משפטיים וציבוריים, נגד אפליית האזרחים הערבים בישראל ולהגנה על זכויותיהם של מהגרי עבודה ושל ילדיהם, ונאבקה גם נגד חוק האזרחות, המונע מאזרחים ישראלים לקבל מעמד בארץ עבור בני/ות זוגם תושבי השטחים הכבושים. בג"ץ דחה את העתירות נגד החוק על חודו של קול, ברוב של ששה שופטים מול חמישה.

אנו גאים על כך, שבתקופה של מחלוקת הגנה האגודה בהצלחה על זכויותיהם של אנשים ונשים מכל גווני הקשת הפוליטית, ושל אנשים המשתייכים לקבוצות הנוהגות לבקר את פעולות האגודה. חשוב לציין כי האגודה עמדה על המשמר כדי להגן על זכותם של מתנגדי תוכנית ההתנתקות למחות, בגבולות החוק, נגד התוכנית, להבטיח את זכותם להליך הוגן כאשר נשפטו על הפרת החוק, ולדאוג שיזכו ליחס הוגן במתקני המעצר.

חשוב גם לציין כי האגודה הצליחה בעתירתה נגד עיריית ירושלים ומשרד החינוך, בדרישה שיבטיחו כי קבלת תלמידות לסמינרים חרדיים תיעשה על סמך קריטריונים שוויוניים, שלא יפלו מועמדות ממוצא מזרחי. העתירה יצרה הזדמנות חשובה לתקשורת בין האגודה לבין הקהילה החרדית, ואנו מקווים שהיא תחזק את תפיסת האגודה ככתובת לפניות בקרב קהילה זו.

נוסף על כך החלה האגודה בפעילות יזומה להידוק הקשר עם קהילות אחרות בישראל, שבהן הידע על זכויות האדם בכלל, ועל פעילות האגודה בפרט, לוקה בחסר או חיוני, ובמיוחד :

- האוכלוסיה הערבית

- האוכלוסיה דוברת הרוסית.

בשנים הקרובות אנו מתכוונים להמשיך ולהרחיב יוזמה זו, כך שידע על זכויות האדם ועל פעילות האגודה יהפכו לחלק מחייו של כל מגזר בישראל.

לא הזנחנו גם את הציבור התומך באופן מסורתי בזכויות האדם. הידיעון האלקטרוני החדש של האגודה מופץ לרשימת מנויים רחבה, במטרה להעמיק את הקשר עם קהילה זו ואת תמיכתה. בשנה הקרובה אנו מקווים להגיע לרשימת תפוצה של 10,000 מנויים, ולהכפיל ואף לשלש את מספר חברי האגודה. אנו מזמינים אתכם, חברי האגודה, לסייע במאמץ זה באמצעות מילוי הכרטיס המצורף לדוח זה, והמלצה על אנשים ונשים שיוכלו להיות מעוניינים בקבלת מידע על האגודה ו/או בהצטרפות לחברות בה.

לבסוף, אנו גאים בתוצאות העבודה הקשה והמתמשכת של הצוות והמנחים במחלקת החינוך, הפועלים לשילוב שפת הזכויות במערכת החינוך בישראל ובחשיבה המקצועית של בעלי תפקידים, המרכזים בידיהם כוח רב, שעלול לשמש גם להפרת זכויות: המשטרה, משמר הגבול ועובדי השירותים החברתיים.

בגאווה רבה, ובתחושה של אחריות מתמשכת, אנו מציגים בפניכם, חברי האגודה, את דוח הפעילות השנתי של האגודה לזכויות האזרח לשנת 2005-2006.

שלכם,

שרה קרמר, יו"ר ההנהלה

זכויות חברתיות וכלכליות

זכויות עובדים

בשנתיים האחרונות קבעה האגודה את קידום זכויות העובדים ומבקשי העבודה כיעד מרכזי של פעילותה. בשנה החולפת התמקד הטיפול בהעסקת עובדים באמצעות קבלני כוח אדם וקבלני שירותים, לנוכח ריבוי התלונות שהגיעו לאגודה בנושא, והצביעו על תופעה של הפרה שיטתית ונרחבת של זכויות עובדי הקבלן. האגודה פעלה – באמצעות חשיפה תקשורתית, אירועים מיוחדים והפצת חומר בנושא – במטרה להעלות את המודעות בקרב מעסיקים, עובדים והציבור הרחב לבעייתיות שבשיטת העסקה זו. במרס 2006 יצאה האגודה בקמפיין, שכלל תשדירי רדיו ומודעות בעיתונות, וקרא למעסיקים בפועל לקחת אחריות על זכויות העובדים, שהם מעסיקים באמצעות קבלן. את הקמפיין יצר בהתנדבות משרד הפרסום יורו תל-אביב בראשות זמיר דחב"ש, וקובי מידן ביצע בהתנדבות את הקריינות. נוסף על התשדירים והמודעות, הפיצה האגודה לעיתונאים דף מידע בנושא, ופנתה ל-130 מהמעסיקים הגדולים במשק, בבקשה שיבדקו אם נשמרות זכויותיהם של עובדי הקבלן, המועסקים אצלם. הקמפיין זכה לתגובות חמות מעובדי קבלן ומהציבור.

ביוני 2005 נכחו כ-100 איש ואישה בכנס בנושא זכויות עובדי קבלן ואחריות המעסיק בפועל, שערך פורום הארגונים לאכיפת זכויות עובדים, שבו חברה האגודה, תחת הכותרת "של מי האחריות הזו לעזאזל?". בדצמבר, במסגרת אירועי שבוע זכויות האזרח, קיימה האגודה כנס לעובדי שמירה ואבטחה, בעברית וברוסית, במטרה ליידע אותם על זכויותיהם. בכנס, שבו השתתפו כ-40 עובדים (נציגי קבוצות עובדים המועסקים על-ידי חברות שונות), הופצו גם מאות עותקים של זכותון לעובדים בענף, בעברית וברוסית.

פניות של עובדים ומבקשי עבודה היוו בשנה החולפת כ-14% מכלל הפניות, שטופלו על-ידי צוות פניות הציבור של האגודה. בחודש מרס, בעקבות הקמפיין התקשורתי בנושא העסקת עובדי קבלן, עלה מספר הפניות בנושא עבודה פי שניים ורבע לעומת הממוצע החודשי, והגיע לכ-19% מהפניות המטופלות. צוות פניות הציבור, בליווי עורכת-דין המתמחה בנושא, מוסר לעובדים מידע על זכויותיהם ומייעץ כיצד לעמוד עליהן, ופונה למעסיקים ולרשויות בדרישה לשנות מדיניות ונהלים פסולים. כך, למשל, בעקבות פניית האגודה למנכ"ל שירות התעסוקה, הופסקה הפעלת סנקציות על מובטלים, שלא היו מעוניינים להזדהות בלשכות התעסוקה באמצעות טביעת אצבע; בעקבות פניות האגודה למעסיקים, בוטלו הגבלות גיל במודעות דרושים של חברות שמירה, ובוטל תנאי של שירות צבאי במודעת דרושים של חברת טלפונים סלולריים; האגף לאכיפת חוקי עבודה במשרד התמ"ת החליט, בעקבות פניית האגודה, לנקוט בהליכים משפטיים נגד רשת מלונות, שפרסמה מודעת דרושים מפלה, שכללה דרישה ל"עברית שפת אם"; בעקבות ייצוג של עו"ד מטעם האגודה בדיונים בפני ועדת ערר, בוטלה שלילת קצבאות הבטחת ההכנסה של שלוש משתתפות בתוכנית ויסקונסין.

האגודה הגישה בשם עובדים שזכויותיהם הופרו שתי **תביעות תקדימיות**, שעודן תלויות ועומדות:

- תביעה בגין הפרה של זכויות עובדים כעניין בשגרה. התביעה הוגשה בשם חמישה מאבטחים, המועסקים בחברת שופרסל באמצעות חברת הקבלן שא"ס - נגד הקבלן ונגד שופרסל, המשתמשת בפועל. בין היתר תבעה האגודה לשלם לעובדים בעבור הפרשי שעות נוספות, ימי חופשה, דמי הבראה ופיצויי פיטורין, ודרשה להטיל על המעסיקים תשלום פיצויים עונשיים, בגין השיטתיות של ההפרות.
- תביעה בגין הפרת זכויות העובד הוגשה בשם מאבטח, שהועסק במשרד מבקר המדינה באמצעות חברת קבלן, נגד חברת הקבלן ומשרד מבקר המדינה. התביעה עוסקת בעיקר בשאלת אחריותו של המעסיק בפועל לזכויות העובד.

כמו כן ייצגה האגודה עובדת קבלן, שנדרשה לשלם 8,000 ש"ח עבור קורס הכשרה בן 3 ימים אצל הקבלן, כשביקשה לעזוב את העבודה. האגודה טענה, כי מדובר ב"הסדר כבילה", כאשר הסכום שנתבע אינו פרופורציונאלי לעלות ההכשרה. בהמלצת השופטת הושג הסכם פשרה, שבמסגרתו שילמה העובדת לקבלן 500 ש"ח בלבד.

האגודה ממשיכה לפעול במסגרת **פורום הארגונים לאכיפת זכויות עובדים**. בשנה החולפת התמקדה עבודת הפורום בייזום, בניסוח ובקידום הצעות חוק, הנמצאות בשלבים שונים של הליך החקיקה, המסדירות: סנקציות על מעבידים, המפרים זכויות עובדים כעניין שבשגרה; אחריות של המשתמש בפועל לזכויות עובדים שהוא מעסיק באמצעות חברות קבלן; הגברת אכיפה וענישה של מעסיקים, המטילים על עובדיהם קנסות ומנכים סכומים משכרם שלא כדין; וענישת מעבידים, שאינם מנפיקים תלושי שכר. בימים אלה נמצא בשלבי עריכה מתקדמים דוח מקיף של האגודה בנושא זכויות עובדים.

הזכות לרווחה ולביטחון סוציאלי, הזכות לחינוך, הזכות לבריאות

בשנים האחרונות פועלת האגודה בניסיון לבלום את הפגיעה ההולכת וגוברת בזכויות הכלכליות והחברתיות – הזכות לקיום בכבוד, לרווחה ולביטחון סוציאלי, הזכות לעבודה ולתנאי עבודה הוגנים, הזכות לחינוך, הזכות לקורת גג והזכות לבריאות.

האגודה מקיימת **קורס ראשון מסוגו בנושא זכויות חברתיות וכלכליות**, לקבוצה של פעילים ומנהיגים קהילתיים מתל אביב. עד כה התקיימו מפגשים שעסקו בנושאים: הזכות לבריאות; צדק חלוקתי וצדק סביבתי; הזכות לדיוור והזכות להתפרנס בכבוד. הקורס משלב הרצאות של מומחים מהאקדמיה ומהשטח יחד עם עבודה סדנאית קבוצתית ודיון בהשלכות המעשיות והיישומיות של הידע הנרכש. בפסטיבל האקטיביזם, שהתקיים בלוד ביוני 2005, קיימה האגודה סדנא לפעילים קהילתיים יהודים וערבים בנושא זכויות חברתיות-כלכליות והקשר בין זכויות אדם לאקטיביזם. בבית הספר של העובדים בשירותים החברתיים (בית ספר של משרד הרווחה, המכשיר עובדים סוציאליים לאחר גמר לימודיהם) נערכו 15 סדנאות, בהשתתפות כ-360 עובדים סוציאליים מהמקצועות השונים, ובהן נדונו **זכויות האדם בפרקטיקה של העבודה הסוציאלית**.

במסגרת קורסי הכשרה של עובדים סוציאליים קהילתיים ושל עובדים שכונתיים עסקו הסדנאות בזכויות חברתיות וכלכליות, בזכות לשוויון ובחופש המידע.

במישור המשפטי פעלה האגודה להבטחת הליך הוגן בתחום שירותי הרווחה. בין היתר, הגישה האגודה לבית המשפט המחוזי ערעור, התלוי ועומד, נגד החלטה על מינוי אפוטרופוס לקשיש, שהתקבלה מבלי שהוא עצמו זומן לדיון ומבלי שהתאפשר לו להביע את עמדתו; נציג האגודה משתתף בוועדה, שמינה שר הרווחה, הבודקת את עבודתם של פקידי סעד לסדרי דין, המכינים תסקירים במסגרת דיוני משמורת וסדרי ראייה של ילדים להורים גרושים.

בדצמבר 2005 הגיעה לסיומה התדיינות בת שלוש שנים ב"בג"ץ הקיום בכבוד" – עתירות שהגישו בינואר 2003 האגודה, עמותת מחוייבות לשלום ולצדק חברתי והתנועה למלחמה בעוני, נגד הקיצוץ בקצבאות הבטחת ההכנסה. העתירה אמנם נדחתה, בנימוק כי לא הובאה בה תשתית עובדתית מספקת, שתתמוך בטענה שהקיצוץ פוגע בזכות לקיום אנושי בכבוד. עם זאת, בית המשפט קבע, כי הזכות לקיום אנושי בכבוד היא זכות בסיסית של כל תושב בישראל, וכי על המדינה מוטלת החובה להבטיח רשת מגן לתושביה. פסק הדין, שעורר דיון ציבורי, זכה לכיסוי תקשורתי נרחב.

במסגרת פעילותה להבטחת הזכות לבריאות, הצליחה האגודה להביא להגדלת מספר נקודות המכירה של תרופות פסיכיאטריות בחיפה, דבר שיאפשר לאנשים הזקוקים להן לרכוש ביתר קלות בקרבת מקום מגוריהם. עתירה שהגישה האגודה יחד עם רל"א - בדרישה לחבר לחשמל את ביתה של פעוטה חולת סרטן, המתגוררת בכפר לא מוכר בנגב וזקוקה לתרופות הנשמרות בקירור - נדחתה לצערנו. האגודה הגישה (עם עמותת כראמה) שתי עתירות לבית המשפט לעניינים מינהליים בתל אביב-יפו, הנוגעות לזכות לחינוך של ילדי שכונת דהמש, הצמודה לעיר רמלה – האחת בעניין הסעות התלמידים לבית הספר, והשנייה בעניין רישום תלמידים. שתי העתירות תלויות ועומדות. בעקבות העתירה הראשונה הוציא בית המשפט צו ביניים, המחייב את עיריית רמלה להמשיך ולהסיע את התלמידים תושבי השכונה אל בית ספרם, עד לסיום הדיון בעתירה; בעקבות העתירה השניה הוציא בית המשפט צו ביניים, המורה לעיריית רמלה לאפשר את הרישום לקראת שנת הלימודים הקרובה. נציג האגודה משתתף בקביעות בישיבות ועדת המעקב לענייני החינוך הערבי, ובישיבות הקואליציה למען קידום החינוך המיוחד בחברה הערבית.

הגירה, מעמד אזרחי והזכות לחיי משפחה

בעיות בנושאי הגירה, מעמד אזרחי והזכות לחיי משפחה, הן הנושא הרווח ביותר בתלונות, המגיעות לקו החם **לפניות הציבור** של האגודה (מעל 18% מהפניות המטופלות). התלונות עוסקות בנושאים שבתחום טיפולו של משרד הפנים, כגון הסדרת מעמדם של בני זוג זרים של אזרחים ישראלים, רישום ילדים שאחד מהוריהם אזרח זר, קבלת מעמד בישראל מסיבות הומניטריות וכדומה. צוות פניות הציבור, בליווי המחלקה המשפטית, מסייע לפונים באמצעות מתן ייעוץ לגבי המצב החוקי ובאמצעות התכתבות עם משרד הפנים, שבחלק מהמקרים מביאה לפתרון הבעיה הפרטנית. להלן דוגמאות אחדות מני רבות: תושבי ירושלים המזרחית, שביקשו להגיש בקשה למתן מעמד או למתן היתר שהייה בישראל לבני ולבנות זוגם, נאלצו להמתין בין שמונה לעשרה חודשים לשם הגשת הבקשה בלבד. בעקבות פנייה של האגודה למנהל האוכלוסין, קוצר משך ההמתנה לחודשיים-שלושה; משרד הפנים דרש, כי אישה הנמצאת בהליך מדורג להסדרת מעמדה מכוח נישואין לאזרחי ישראל, תדאג שבתה הקטינה תצא מישראל כתנאי לקבלת אזרחותה. בעקבות התערבות האגודה ופרסום הסיפור בתקשורת הוסדר עניינן של האם והבת; בני זוג, אזרחי ישראל ואזרחית אוקראינה, שנישאו וביקשו להסדיר את מעמד האישה בישראל, הועברו מסכת "טרטורים" במשרד הפנים, החל בטענה שהבדל הגילים ביניהם גדול מדי וכלה באיבוד תיקם, עד שלבסוף, בסיוע האגודה, קיבלה האישה מעמד.

במרס 2006 קיבל בית המשפט העליון את עמדת האגודה (שייצגה בני זוג בערער של המדינה נגדם), ופסק באופן תקדימי, כי **על משרד הפנים לבדוק בקשות להסדרת מעמדם בישראל של בני זוג זרים, ידועים בציבור של אזרחים ישראלים, מבלי שיידרשו תחילה לצאת מהארץ**. בשולי פסק הדין מתחו השופטים ביקורת נוקבת על משרד הפנים, בשל אי-פרסומו המספק של נוהל ידועים בציבור, באופן המונע נגישות סבירה לנוהל מצד אלה הזקוקים לו.

במאי 2006 הגיעה לסיומה ההתדיינות בעתירות נגד **חוק האזרחות**, שמונע מתן מעמד בישראל לבני זוג פלסטינים של אזרחים ישראלים – עתירות שהגישו בין השאר האגודה ועדאלה. בג"ץ דחה את העתירות ברוב של ששה שופטים מול חמישה. יחד עם זאת, תשעה משופטי ההרכב קבעו, כי הזכות לחיי משפחה היא זכות חוקתית, המעוגנת בחוק היסוד, וכי חוק האזרחות פוגע בזכות זו.

עתירות וערעורים שהגישה האגודה, בשנה החולפת, לבית המשפט העליון, בעניין מתן מעמד בישראל, עסקו בין השאר גם בעניינים אלה: הקניית מעמד לאזרחים זרים, שהיו נשואים לישראלים ונולדו להם ילדים משותפים, ולאחר מכן נפרדו מבני זוגם; דרכי הוכחת הקשר בין ידועים בציבור; בקשה לאפשר הליך מדורג לידועים בציבור אף אם בן הזוג הישראלי עודו נשוי באופן פורמאלי לאחר, שעמו הוא אינו מקיים חיי משפחה; הקניית אזרחות לילד שאביו ישראלי ואימו זרה ורישום אבות זרים לילדים ישראלים; הסדרת מעמדם בישראל של אנשים מחוסרי אזרחות.

האגודה פעלה לשכנע את מקבלי ההחלטות בצורך **לקבוע מדיניות הגירה ברורה** במדינת ישראל, לעגנה בנהלים ובתקנות, ולהקפיד על שקיפות של הנחיות ושל דרכי עבודה. נציגי האגודה הופיעו בפני הוועדה

לבחינת מדיניות ההגירה (ועדת רובינשטיין), והדגישו, כי זכותו של כל אזרח ותושב ישראלי להקנות לבן זוג מעמד במדינה היא פועל יוצא של זכויות היסוד לחיי משפחה, לשוויון ולפרטיות, וכי שיקולי לאום ושיקולים כלכליים כתנאי לזכות למשפחה חותרים תחת המשטר הדמוקרטי בישראל. מבין המלצות האגודה, אימצה הוועדה, בדוח ביניים שפרסמה, את הצורך לקבוע הליכים למתן מעמד למי שאינם יהודים בישראל, ולעגן בחקיקה את החובה לנמק החלטות בענייני מעמד. עוד אימצה הוועדה חלק מהמלצות האגודה באשר לילדי מהגרי עבודה, ולגבי הצורך להסדיר בישראל את מעמדם של מי ששוהים בה שנים ארוכות. לעומת זאת המליצה הוועדה, בניגוד לעמדתנו, להקשות על בני זוג של אזרחים ותושבים ישראלים, המבקשים לרכוש מעמד בישראל.

האגודה פנתה (יחד עם המרכז לפלורליזם יהודי) למנהל מינהל האוכלוסין, בבקשה להוציא מהמחשכים את הוועדה הבין-משרדית לעניינים חריגים, המייעצת לו בענייני מתן מעמד בישראל - לפרסם את דרכי הפנייה אליה, את מועדי ישיבותיה ואת הקריטריונים שעל פיהם מתקבלות בה החלטות, ולאפשר למבקשי המעמד לטעון בפניה.

לקראת יום זכויות האדם הבין-לאומי הפיקה האגודה **כרזה בנושא הזכות למשפחה**, והפיצה אותה לכ-1,500 מוסדות חינוך, בצירוף הצעות לפעילות בנושא. עוד כ-200 כרזות חולקו באופן פרטני.

זכויות מהגרי עבודה

במרס 2006 הגיע לסיומו מאבק ממושך של קו לעובד, מוקד סיוע לעובדים זרים, האגודה, רופאים לזכויות אדם, מרכז אדווה ועמותת מחויבות. בג"ץ קיבל את העתירה שהגישו הארגונים בשנת 2002 (באמצעות התוכנית למשפט ורווחה בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב), וקבע, כי **ההסדר הכובל עובד זר בישראל למעסיק ספציפי פוגע בזכויותיהם הבסיסיות של העובדים הזרים, ועל כן דינו להתבטל**. בית המשפט הורה למדינה לגבש בתוך שישה חודשים הסדר חדש להעסקת עובדים זרים, שלא יהיה כרוך בכבילה למעסיק.

האגודה ומוקד סיוע לעובדים זרים ממשיכים לטפל בנושא **הסדרת מעמדם של ילדי עובדים זרים**, שגדלו ובגרו בישראל. ביוני 2005, כתוצאה מעתירה מינהלית שהגישה האגודה בשנת 2002, התקבלה החלטת ממשלה, שקבעה קריטריונים למתן מעמד לילדים אלה. הקריטריונים נתנו מענה למצוקתם של כ-300 ילדים בלבד. האגודה ומוקד סיוע לעובדים זרים עתרו לבג"ץ לביטול שניים מן הקריטריונים של ההסדר – לידתו של הילד בארץ וכניסה חוקית של הוריו לישראל. אלה, נטען בעתירה, אינם מגשימים את מטרת ההסדר, ומשאירים ילדים רבים, שמרכז חייהם בישראל, מחוץ להסדר ומועמדים לגירוש. העתירה תלויה ועומדת, ובג"ץ הוציא צו ביניים, שאסר לגרש ילדים ובני משפחותיהם הקרובים, עד להחלטה אחרת בעתירה (אם הילדים הגיעו לישראל עד גיל שמונה ושוהים בישראל לפחות עשר שנים, ובתנאי שהגישו בקשות להסדרת מעמדם). האגודה ומוקד סיוע לעובדים זרים גייסו עורכי דין מתנדבים, שייצגו משפחות, שאינן עומדות בתנאי

החלטת הממשלה ובתנאי צו הביניים. בחודש דצמבר יזמה האגודה ישיבה משותפת של הוועדה לזכויות הילד והוועדה לנושא העובדים הזרים בכנסת בעניין ילדים חסרי מעמד, לרגל יום זכויות האדם הבינלאומי. לאחרונה הצהיר שר הפנים הנכנס על כוונתו לקבוע קריטריונים רחבים יותר למתן מעמד לילדים אלה ולבני משפחותיהם. האגודה הביעה תקווה שהממשלה תאמץ קריטריונים שיפתרו את מצוקתם של הילדים, ויתנו משקל מכריע למרכז חייהם ולהשתלבותם בישראל.

בשנה החולפת עתרה האגודה לבג"ץ, בדרישה כי משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה ישתמש בסמכותו לשלול היתרים להעסקת עובדים זרים ממעסיקים הפוגעים בזכויותיהם, ולא יסתפק בהטלת קנסות בלבד. האגודה הצטרפה למוקד סיוע לעובדים זרים בערעור לבית המשפט העליון, בעניין גירוש קטינות אפריקאיות שננטשו בישראל, וחובת המדינה כלפי קטינים נטושים. הערעור עדיין תלוי ועומד. כמו כן הוגשה עתירה לבג"ץ בשם 5 ארגונים, ביניהם האגודה (על ידי קו לעובד), בדרישה כי יבוטל "נוהל הטיפול בעובדת זרה בהיריון", הקובע כי עובדת זרה שילדה חייבת לצאת מהארץ עם התינוק, או לשלחו מהארץ, עם מלאת לו שלושה חודשים, וכי יתאפשר לעובדת להשלים את תקופת עבודתה בישראל כשילדה לצידה.

במאי 2006 החלה **מחלקת החינוך באגודה** תהליך עבודה לקראת השתלמות שתועבר לשוטרי משמר הגבול מיחידת מג"ב רמון, העוסקים בשמירה על הגבול עם מצרים ובתפישת מסתננים. ההשתלמות, בת שלושה מפגשים, תתמקד בזכויות פליטים ומהגרי עבודה ובסחר בבני אדם, וישתתפו בה כ-200 שוטרי מג"ב.

זכויות האדם בשטחים הכבושים

חלק גדול **מהפעילות המשפטית** של האגודה לקידום זכויות האדם בשטחים הכבושים בשנה החולפת, כמו בשנים קודמות, התמקד **בתוואי גדר ההפרדה**. הישג חשוב נרשם בספטמבר 2005, כאשר הרכב מורחב של 9 שופטי בג"ץ קיבל את עתירת האגודה בשם כפרים פלסטיניים שנכלאו במובלעת באזור אלפי מנשה, והורה באופן תקדימי לשנות את תוואי הגדר באזור. במקרה זה הורה בג"ץ לראשונה על פירוק חלק קיים מגדר ההפרדה, ועל הזזתו לתוואי חלופי, שאינו פוגע יתר על המידה בזכויות התושבים הפלסטינים. בית המשפט קבע גם, כי בקביעת התוואי מסביב לאלפי מנשה אין להתחשב בתוכניות להרחבת עתידית של ההתנחלות.

בנוסף לעתירות האגודה בעניין תוואי הגדר, שהוגשו בשנים האחרונות ועדיין תלויות ועומדות, הגישה האגודה לבג"ץ בשנה החולפת עוד חמש עתירות לתיקון התוואי או לפירוק קטע מהגדר, במקומות שבהם חודר התוואי לתוך הגדה המערבית, מנתק תושבים מאדמותיהם החקלאיות, או כולא תושבים במובלעות. העתירות מתייחסות לתוואי הגדר באזור הכפרים גיוס ופלאמיה שמצפון לקלקיליה, באזור ארבעה כפרים דרומית לטול כרם, לתוואי "עוטף ירושלים", שכלא במובלעת שתי משפחות, ולגדר פנימית הנבנית באזור הר חברון. כמו כן הוגשו עתירות מתוקנות בנושא המעברים בגדר ההפרדה ומשטר ההיתרים ב"מרחב התפר", ועתירה מתוקנת בעניין תוואי הגדר באזור הכפר נייעלין, שבה נטען כי בבסיס התוואי החדש באזור עמדה תוכנית להרחבת ההתנחלות הסמוכה. בעקבות העתירה החליט בית המשפט לאפשר ביצוע עבודות רק בקטע אחד של

התוואי, אך לא בקטע שבסמוך לו מתוכננת הקמת שכונה חדשה של התנחלות, ובפועל לא החלו העבודות בשטח. האגודה הגישה לבג"ץ גם תגובה מקיפה בעניין חוות הדעת של בית הדין הבין-לאומי בהאג, שקבע כי תוואי הגדר, שנבנה ברובו הגדול בשטח הגדה המערבית, הוא הפרה בוטה של המשפט הבין-לאומי. עמדת האגודה היא, כי חוות הדעת של בית הדין הבין-לאומי בהאג מחייבת את ישראל.

באוקטובר 2005 נרשם עוד הישג במאבק להגנה על זכויות האדם בשטחים הכבושים, כאשר בג"ץ קיבל עתירה שהגיש ארגון עדאלה בשם שבעה ארגוני זכויות אדם, ביניהם האגודה, בשנת 2002. בג"ץ קיבל את עמדת הארגונים העותרים וקבע, כי **שימוש באוכלוסייה אזרחית לצרכים צבאיים – גם בנוהל ה"מרוכך" שהציג צה"ל במהלך הדיונים – אינו חוקי**. בעקבות פסק הדין הורה הרמטכ"ל לצה"ל לחדול מיד מהשימוש באזרחים פלסטינים כ"מגן אנושי" במהלך פעילות צה"ל בשטחים, והוחל בגיבושם של נוהלים חלופיים. בקשה של המדינה לקיים דיון נוסף בפסק הדין נדחתה.

במסגרת דיון בעתירה שהגישו האגודה ובצלם בשנת 2003, הודיע צה"ל על נוהל להעברת מידע לפרקליט הצבאי הראשי באשר למקרי הרג של אזרחים פלסטינים בידי חיילי צה"ל, על מנת לאפשר לו להגיע בהקדם להחלטה באשר לפתיחה בחקירת מצ"ח. לטענת המדינה, בעקבות אימוץ הנוהל החדש חל שיפור משמעותי בדיווח ובקבלת ההחלטות על פתיחה בחקירה; לעומת זאת האגודה סבורה, שגם בנוהל החדש נפלו פגמים, ועומדת על כך, שיש לקיים חקירה על ידי גוף עצמאי בכל מקרה שבו פלסטיני נהרג מירי כוחות צה"ל מבלי שהיה מעורב בלחימה, ולא להסתפק בתחקיר מבצעי ובחומר שנאסף על ידי הכוח המעורב באירוע המוות. העתירה תלויה ועומדת. נמשכת גם ההתדיינות בעתירה שהגישה האגודה, יחד עם עמותת שומרי משפט, בעיצומה של עונת המסיק של שנת 2004, בעקבות סגירתן של אדמות חקלאיות של תושבים פלסטינים, הנמצאות בקרבת התנחלויות ומאחזים לא חוקיים. לקראת עונת המסיק בשנת 2005 נותרו צווי סגירת שטח רשמיים רק בשניים מהכפרים העותרים, וחל שיפור מסוים בהתמודדות הצבא עם אלימות המתנחלים נגד החקלאים. אולם החקלאים הפלסטינים עדיין אינם יכולים להגיע לאדמותיהם באזורי החיכוך כדבר שבשגרה, הן בשל אלימות מתנחלים והן בשל מניעת גישה על ידי הצבא, והמתנחלים ממשיכים לפלוש באין מפריע לאדמות, תוך גרימת נזקים כבדים לעצים וליבולים. הטיפול בנושא נמשך.

שתי עתירות, שהגישה האגודה בשנה החולפת, כוונו נגד החלטות **להרוס בתי מגורים ומבנים חקלאיים** בכפרים ואדי א-ראשה (הריסת בתים של אנשים, שהיו מעורבים בעתירה נגד תוואי הגדר באזור) וחירבת טאנא. ברקע העתירות עומדים חוסר המעש של רשויות התכנון במנהל האזרחי בהכנת תוכניות מתאר לכפרים הפלסטיניים שבתחום שליטתם, תוך אפליה ברורה לעומת ההתנחלויות, ומדיניות האכיפה הסלקטיבית של דיני התכנון והבניה בגדה המערבית. בשתי העתירות, התלויות ועומדות, הוציא בג"ץ צו ביניים, האוסר על הריסת המבנים עד להחלטה אחרת בעתירה. עוד הגישה האגודה, יחד עם המוקד להגנת הפרט ועדאלה, ובשם עוד 6 ארגונים, עתירה לבג"ץ נגד תיקון לחוק, המונע מפלסטינים לתבוע פיצויים ממדינת ישראל בגין נזקים שגרמו להם כוחות הביטחון. העתירה, התלויה ועומדת, הוגשה לאחר שפעילות אינטנסיבית בקרב חברי הכנסת, כדי למנוע את קבלת התיקון לחוק, לא צלחה.

במוקד הטלפוני לקבלת פניות מתושבי השטחים הכבושים, שמפעילה האגודה, התקבלו בשנה החולפת מאות פניות. הפניות עוסקות במגוון נושאים, הנוגעים לכל זכויות היסוד, כגון: איסורים והגבלות על חופש התנועה של פלסטינים בתוך שטחי הגדה המערבית (חסימות עפר, תעלות, בטונדות, שערי ברזל, מחסומים מאויישים, כבישים אסורים); היתרי כניסה לישראל לצורך טיפול רפואי; גישה לאדמות חקלאיות (בעיקר בעונת המסיק), סגירת שטחים ומעצר חקלאים במרחב התפר; הריסת בתים; רישום של "מניעה משטרית" או "מניעה ביטחונית", המגביל את חופש התנועה; אוזלת היד לנוכח אלימות מתנחלים ואי אכיפת החוק עליהם; שימוש בכוח והפרת זכויות ע"י כוחות הביטחון. בחלק מהמקרים הביאה התערבות האגודה לפתרונות נקודתיים, כגון פתיחת דרכי גישה שנחסמו, אך ככלל, בכל הנוגע לזכויות האדם בשטחים, הפניות הן רבות וההצלחה מעטה.

האגודה החלה בהפקת **זכותונים** בערבית, אנגלית ועברית, המיועדים לתושבי השטחים ולארגונים המסייעים להם, ובהם מידע בסיסי על זכויות התושבים, ועל האפשרויות לטיפול ולקבלת עזרה כאשר זכויות אלו נפגעות. שלושת הזכותונים הראשונים, שעסקו בזכות הגישה לאדמות חקלאיות, בתקיפה ע"י מתנחלים וברישום מניעה ביטחונית, הופצו באלפי עותקים לפעילי ארגוני שטח, המקדמים את זכויות האדם בשטחים הכבושים (כגון מחסום watch, עוס"ים שלום, הצלב האדום ותעאיוש), ופורסמו באתר האינטרנט של האגודה.

במישור החינוכי, נערכו השנה 26 סדנאות לשוטרי משמר הגבול, שבהן השתתפו כ-400 צוערים בקורס קצינים וחניכי קורס מכ"ים וקורס מ"פים. הסדנאות כללו הקניית ידע בנושא זכויות האדם, פיתוח מודעות ורגישות לזכויות האוכלוסייה האזרחית, שאיתה באים החיילים והשוטרים במגע, ורכישת כלים לניתוח ולהתמודדות עם דילמות, המתעוררות במהלך פעילות שוטפת, כגון בדיקות במחסומים, חיפושים בבתיים, מארבים מתוך בתים וכו'. הסדנאות התמקדו במרחב שיקול הדעת שיש לפרט, ובאפשרותו לפעול במסגרת סמכותו, מצומצמת ככל שתהיה, למזעור הפגיעה בזכויות האדם. לאחרונה הכינה האגודה דף מידע, המיועד להפצה בקרב חיילים באזור דרום הר חברון, המציג לחייל את תמונת המצב החוקית ביחס לסוגיות הרלבנטיות לאזור (כגון גישה לאדמות חקלאיות, עבריינות מתנחלים וחופש התנועה).

זו השנה השנייה שהאגודה מפעילה פרויקט מיוחד, שמטרתו להרחיב את הידע בציבור בנושא **המשפט הבין-לאומי ההומניטרי** וזכויות האדם בעת מלחמה. במסגרת הפרוייקט התקיימו בשנה החולפת עשרות **סדנאות וימי עיון**, למאות משתתפים, יהודים וערבים: עיתונאים, פעילים חברתיים, פעילי ארגונים, חניכי שנת שירות, חניכי מכינות קדם צבאיות, וסטודנטים. התקיימו גם אירועים פתוחים לציבור ברחבי הארץ, וביניהם: רב שיח בנושא דת, מוסר ומלחמה, במסגרת כינוס "הקהל" ברמת אפעל; סדרה בת 8 מפגשים בסינמטק חיפה, שבהם נבחנו, באמצעות סרטים והרצאות, היבטים שונים של השמירה על זכויות האדם בעת סכסוך מזוין; תערוכה בירושלים (בשיתוף קול האישה), שבה הציגו אמניות יהודיות וערביות יצירות בנושא זכויות נשים בעת מלחמה; כנס בשם "שקט יורים", שעסק בערפל סביב הוראות הפתיחה באש בשטחים (במסגרת אירועי שבוע זכויות האזרח), ועוד ועוד. כמו כן פורסמה, לראשונה בישראל, חוברת הסבר בעברית על המשפט הבין-לאומי ההומניטרי, בשם "גם כשהתותחים רועמים".

הזכות לשוויון

בשנה החולפת רשמה האגודה מספר הישגים משמעותיים בפעילותה להבטחת הזכות לשוויון כלפי כל בני האדם, וכלפי אלה השייכים לקבוצות מיעוט בפרט:

- בעקבות עתירת האגודה לבג"ץ, בשם ועד הפעולה לשוויון בענייני אישות, הודיעה המדינה כי ימונו ארבעה עובדים סוציאליים ערבים ליחידות הסיוע שליד בתי המשפט לענייני משפחה. יחידות אלה מסייעות למשפחות, המתדיינות בבית המשפט לענייני משפחה, והועסקו בהן, בעת הגשת העתירה, 43 עובדים סוציאליים, מהם רק אחד ערבי.
- בית המשפט לעניינים מינהליים בירושלים קיבל את עתירתה של האגודה, בדרישה למנוע אפליה עדתית נגד תלמידות ממוצא מזרחי בקבלה לסמינרים חרדיים בעיר. בית המשפט פסק, כי על משרד החינוך ועיריית ירושלים להפעיל את סמכותם ולמנוע אפליה עדתית בסמינרים חרדיים בעיר, באמצעות יצירת קריטריונים מקצועיים ושוויוניים, שעל פיהם יפעלו מוסדות החינוך החרדי ברישום ובקבלה של תלמידות, ופיקוח עליהם.
- הגיעה לסיומה תביעה של האגודה בשם שני עובדים, שפוטרו מעבודתם באוניברסיטה העברית לאחר הפיגוע בקמפוס הר הצופים, רק בשל לאומם הערבי ובשל עבירות ביטחוניות קלות-ערך שהתיישנו. בהסכם פשרה נקבע, כי גם חברת הקבלן שבאמצעותה הועסקו, תשלם להם פיצויים, בנוסף לפיצויים ששילמה להם האוניברסיטה.
- בספטמבר 2005 קיימה האגודה כנס לציון עשור להגשת בג"ץ קעדאן – עתירתה של משפחה ערבית שביקשה לבנות את ביתה ביישוב קציר, וסורבה. בדצמבר 2005 הסתיימו עשר שנות המאבק, כשמינהל מקרקעי ישראל חתם על חוזה החכירה. באפריל 2006 פסק בג"ץ הוצאות בסך 30,000 ש"ח לטובת בני הזוג קעדאן, תוך שהוא מותח ביקורת חריפה על הסחבת הרבה, שנקט מינהל מקרקעי ישראל בעניינם.

האגודה המשיכה לטפל בנושאים אחרים הקשורים לזכות לשוויון. בין השאר, עתרו האגודה ועדאלה לבג"ץ, בדרישה לבטל חקיקה שמעניקה הטבות במס לתושבי יישובים שונים, אשר הוספו - באופן מפלה וללא כל קריטריונים – ליישובים הסמוכים לרצועת עזה. בין היישובים לא נכללו ולו ישוב ערבי אחד. בינואר 2006 הורה בג"ץ לממשלה שתקום לאחר הבחירות לנמק, מדוע לא יתוקן החוק תוך 6 חודשים מיום כינונה. האגודה מטפלת בעניינם של רבנים ממוצא אתיופי, המופלים בשכרם לעומת רבנים אחרים. בעקבות הפיגוע, שביצע חייל יהודי בחודש אוגוסט 2005 בשפרעם, פנתה האגודה ליועץ המשפטי לממשלה בבקשה לפעול לתיקון חוק התגמולים, באופן שיאפשר הכרה בכל קורבן שנפגע בגופו או ברכושו בשל השתייכותו הלאומית, כקורבן פעולות איבה. בעקבות פנייה זו ופניות רבות של ארגונים אחרים, החליט ראש הממשלה להביא לתיקון החוק. באוקטובר 2005 הגישה האגודה את הערותיה על תזכיר החוק שהוצע, והדגישה כי על החוק לבטא תפיסה ערכית, שלפיה כל פגיעה באזרחים ערבים בשל השתייכותם הלאומית מקימה זכות לפיצויים מהקופה הציבורית, בדומה לפגיעה באזרחים יהודים על אותו רקע. האגודה ממשיכה לעקוב אחר הצעת החוק. בעקבות החלטת המחלקה לחקירות שוטרים, שלא להעמיד אף שוטר לדין פלילי בעקבות אירועי אוקטובר 2000, פנתה

האגודה ליועץ המשפטי לממשלה. האגודה הצביעה על ליקויים קשים בניהול החקירה, ועמדה על הצורך לקיים בדיקה יסודית של התנהלות מח"ש בפרשה ושל התפיסות הערכיות המנחות אותה בעבודתה. האגודה המשיכה במגעים עם רשויות התכנון, בעניין הכללת פתרונות של התיישבות בדואית כפרית בתכנית המתאר המחוזית למטרופולין באר שבע, ובמעקב אחר הקמתן של מרפאות בכפרים לא מוכרים, בהמשך לעתירות שהגשנו בעבר. העתירה בעניין המרפאות נדחתה במאי 2006, לאחר שהוקמו שתי מרפאות, ושתיים נוספות נמצאות בשלבי תכנון והקמה. העתירה בעניין תוכנית המתאר עדיין תלויה ועומדת.

ביולי 2005 עתרה האגודה לבג"ץ, בדרישה להכליל אמצעי מניעה בסל הבריאות. בעתירה, שעדיין תלויה ועומדת, נטען כי אי-סבסודם של אמצעי מניעה פוגע בבריאותן, בחירותן ובכבודן של נשים בכלל ושל נשים מעוטות אמצעים בפרט, מפלה נשים בקבלת שירותי בריאות, ופוגע בזכותן לשוויון חברתי. האגודה, החברה בוועד הפעולה לשוויון בענייני אישות, הגישה את עמדת הוועד בעניין חזקת הגיל הרך לוועדת שניט לבחינת ההיבטים המשפטיים של האחריות ההורית בגירושין. לפי עמדת הוועד, עדיין לא בשלו התנאים החברתיים לביטול חזקת הגיל הרך, המקנה עדיפות לאמהות במשמורת על ילדיהן עד גיל 6; בתנאים הקיימים כיום לא יביא ביטולה להגברת השוויון בין המינים, כי אם לפגיעה נוספת בזכויות הנשים, שמעמדן בהליכי הגירושין נחות ממילא.

בינואר 2006 הגישה האגודה **דוח צללים** לוועדת האו"ם העוסקת במעקב אחר ביצוע **האמנה הבינלאומית בדבר ביעור כל צורות האפליה הגזעית**. הדוח התייחס, בין השאר, לדוח שהגישה מדינת ישראל לוועדה, ודן במספר סוגיות נבחרות: אפליה והפרת זכויות אדם של מבקשי מעמד לא-יהודים על ידי מינהל האוכלוסין; הריסת בתים ומדיניות אכיפה סלקטיבית של דיני התכנון והבניה בגדה המערבית; הפרת זכויות האדם של התושבים הפלסטינים בחברון; היחס למהגרי עבודה – זכויות בעבודה והליכי מעצר וגירוש; היחס לפליטים ולמבקשי מקלט; אפליית האזרחים הבדואים תושבי הכפרים הלא מוכרים בנגב; גדר ההפרדה ומשטר ההיתרים במרחב התפר.

חופש הביטוי, חופש המידע והזכות לפרטיות

חופש הביטוי

לקראת מימוש **תוכנית ההתנתקות** באוגוסט 2005, במהלכה ולאחריה, עסקה האגודה בהגנה על זכותם של מתנגדי ההתנתקות לחופש הביטוי וההפגנה. **העבודה החינוכית** של האגודה בקורס השיטור הבסיסי בבית הספר לשוטרים התמקדה בתקופה זו בנושאי הדמוקרטיה בישראל, כבוד האדם וחופש הביטוי וגבולותיו. נציגי האגודה השתתפו בדיוני המעקב של ועדת חוקה, חוק ומשפט בכנסת, שהתקיימו על רקע ההפגנות נגד מימוש התוכנית ותגובת מנגנוני אכיפת החוק להפגנות אלה. האגודה פנתה למפכ"ל המשטרה, בעקבות פעולה של המשטרה לעצירת אוטובוסים של מפגיני ימין, בדרכם להפגנה בנתיבות. לקראת תחילת ההתנתקות פנתה האגודה לדוברת צה"ל בבקשה לפרסם את ההסדרים, שיחולו על הסיקור התקשורתי ברצועת עזה במהלך

ההתנתקות, כדי להבטיח את חופש העיתונות ואת זכות הציבור לדעת. זמן קצר לאחר פניית האגודה החלה יחידת דובר צה"ל להפיץ לכלי התקשורת את הנוהל.

בפברואר 2006 פנתה האגודה למפכ"ל המשטרה בעקבות רצף מקרים של אלימות משטרתית מופרזת בטיפול בהפגנות או בהתפרעויות של אזרחים – בפינוי מאחז עמונה; בהפגנות נגד גדר ההפרדה בבילעין; ובמהלך מסירת צווי הריסת בתים בכפר הלא מוכר ביר אל-משאש שבנגב. ברוח מסקנות דוח מבקר המדינה מאוגוסט 2005 ביקשה האגודה, כי תקום בדיקה מערכתית של אופן טיפול המשטרה במפגינים ובמתקהלים, ויפקו לקחים. בעקבות פנייה אחרת של האגודה ביטלה המשטרה את דרישתה מארגונים, שביקשו לקיים הפגנה, לשכור מאבטחים פרטיים על חשבונם, כתנאי למתן רשיון לקיום ההפגנה.

בתקופה האחרונה עוקבת האגודה בדאגה אחר מגמות, העלולות לפגוע בחופש העיתונות ובזכות הציבור לדעת. בין היתר פנתה האגודה לגורמים שונים בעניין התנכלות לעיתונאים ערבים וזימונם לחקירות טורדניות של השב"כ; הוצאת צו איסור יציאה מהארץ נגד עיתונאי; החרמת תעודת עיתונאי על ידי מפקד צבאי בעת סיקור הפגנה נגד גדר ההפרדה בבילעין; והגישה ערר ללשכת העיתונות הממשלתית, בעקבות סירובה להנפיק תעודת עיתונאי לאדם "מטעמים ביטחוניים", ללא פירוט העובדות המצדיקות דחייה זו.

חופש המידע

בשנה האחרונה רשמה האגודה מספר הישגים בתחום חופש המידע:

- בהתאם להנחיית היועץ המשפטי לממשלה, הסכימה המדינה ביולי 2005 לחשוף חלק ניכר ממסמכי המכרז הראשון להפרטת בית סוהר בישראל. זאת בעקבות ערעור שהגישה האגודה לבית המשפט העליון (באמצעות התוכנית לזכויות אדם בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב). חשיפת המסמכים, שפורסמו באתר האגודה, נועדה לאפשר ביקורת ציבורית על תנאי המכרז, ועל יכולתו להבטיח את זכויותיהם של האסירים שייכלאו בכלא המופרט.
- בעקבות עתירה מינהלית, שהגישה האגודה עם עמותת "במקום" לבית המשפט המחוזי בירושלים נגד משרד הפנים ונגד צה"ל, נמסר לאגודה חלק מן המידע שביקשה בדבר שטחי השיפוט של רשויות מקומיות יהודיות בשטחים, ובדבר תוכניות מתאר ברשויות אלה. בית המשפט פסק, כי האגודה זכאית לקבל את המידע כולו.
- האגודה פנתה בתלונה ליועץ המשפטי לממשלה, על כך שלציבור יש נגישות (באמצעות האינטרנט) רק להחלטות ממשלה שהתקבלו החל מינואר 2004, ועל המבקשים לעיין בהחלטות קודמות להגיש בקשה לפי חוק חופש המידע ולשלם אגרה. בתגובה נמסר, כי מזכירות הממשלה תמסור לכל דורש החלטות שהתקבלו לפני ינואר 2004 ללא צורך בתשלום אגרה.

עוד פעלה האגודה להבטחת זכותם של אסירים לעיין בפקודות נציבות בתי הסוהר, בהתאם להתחייבות שירות בתי הסוהר בעבר, בעקבות עתירה של האגודה; בזכותו של אדם שאושפז במוסד לבריאות הנפש לעיין

בתיק האשפוז שלו; ועתרה לבג"ץ בדרישה לחשוף את הקריטריונים שעל פיהם מסווגים תושבי שטחים כ"מנועי משטרה" – תיוג הגורר פגיעות קשות בחופש התנועה שלהם. העתירה תלויה ועומדת.

הזכות לפרטיות

בספטמבר 2005 הגישה האגודה בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון בשמה של טלי פחימה, בבקשה לאסור על שירות בתי הסוהר לפרסם מידע אישי על-אודותיה ללא הסכמתה, ולנקוט בהליכים משמעותיים נגד האחראים לפרסומים אלה. בעתירה נטען, כי הפרסומים מופצים תוך חריגה מסמכותו של שירות בתי הסוהר, ותוך פגיעה קשה בזכותה של פחימה לכבוד ולפרטיות, והובאו דוגמאות לפגיעה באסירים אחרים באופן דומה. בעקבות הגשת הערעור הודיע שירות בתי הסוהר, כי הוא שוקד על כתיבת נוהל חדש בתחום זה, שייתן הגנה נוספת לפרטיות האסירים, והבקשה נדחתה.

באוקטובר 2005 פנתה האגודה למוסד לביטוח לאומי, בדרישה להשהות את הפרטות של שירות המידע הטלפוני של המוסד, פעולה שדורשת העברת מאגר המידע הרגיש של המוסד לידיים פרטיות. הפנייה הובילה לסיקור עיתונאי של הנושא, ובסופו של דבר הודיע המוסד לביטוח לאומי כי ישהה את תהליך ההפרטה של השירות.

האגודה פנתה לשר לביטחון פנים בעקבות דיווחים מדאיגים בתקשורת, על כוונת המשטרה "להסמיד" מאבטחים פרטיים לבצע פעילויות שיטוריות מובהקות, לרבות חיפושים בגופם של בני אדם, בין השאר לצורך טיפול בעבירות פליליות רגילות. בעקבות הפנייה נשלחה מלשכת היועץ המשפטי של המשרד הבהרה לגורמים הרלוונטיים במשטרה, כי ההסמכה למאבטחים בקניונים אינה כוללת בשום פנים ואופן מרכיבים אלו.

נציג האגודה משתתף בקביעות בישיבות הוועדה לאתיקה ומשפט של **פרויקט "רשומה רפואית לאומית"** של משרדי האוצר והבריאות. מטרת הפרויקט להקים מאגר מידע ממוחשב, שירכז את כל הרשומות הרפואיות של תושבי המדינה ויהפוך אותן לנגישות ממסופי מחשב במקדים שונים של מערך הבריאות. לפי עמדת האגודה, יש להתנות את ביצוע הפרויקט בחקיקה, שתצמצם את הפגיעה בפרטיות עד למינימום הכרחי. עוד משתתף נציג האגודה בצוות של משרד המשפטים בעניין תיקון פרק מאגרי המידע בחוק הגנת הפרטיות, וכחבר במועצה להגנת הפרטיות, המייעצת לשר המשפטים.

זכויות האדם ה"קלאסיות" עולות לעיתים קרובות **בפעילות החינוכית** של האגודה עם עובדים בשירותים החברתיים. במסגרת התכנית **"יישוב מקדם זכויות"**, באגף הרווחה בגדרה, התקיימו 16 סדנאות ומפגשי עבודה צוותיים. תוך כדי התהליך בחרו העובדים הסוציאליים לבחון היבטים של זכויות הפונים לשירותים החברתיים למידע, לכבוד ולפרטיות במהלך הטיפול בעניינם. בבית הספר של העובדים בשירותים החברתיים התקיימו, בין השאר, סדנא על הזכות להליך הוגן, הזכות לחיי משפחה והזכות לפרטיות ולכבוד, במסגרת קורסי הכשרה של קציני מבחן לצעירים ולמבוגרים; וסדנא על הזכויות למידע, לחיי משפחה, לביטחון ולשלמות הגוף, לפרטיות ולכבוד, במסגרת קורס הכשרה של פקידות סעד לחוק הנוער. כמו כן התקיים יום עיון ל-18 פעילים של עמותת עו"סים שלום (עובדים סוציאליים יהודים וערבים, הפועלים לקידום שלום ורווחה), שבו נדונו זכויותיהם של הלקוחות לפרטיות, לכבוד, לשוויון ולמידע.

זכויות האדם בהליך הפלילי

חלק ניכר מפעילות האגודה בתחום הצדק בפלילים מתבטא ב**פיקוח על הצעות חוק** המובאות בפני הכנסת, כדי להבטיח שקול הזכויות יישמע בקביעות בתהליך החקיקה בתחום זה. באמצעות הגשת חוות דעת וניירות עמדה, והשתתפות בדיונים של ועדות הכנסת, פועלת האגודה לצמצום פגיעה בלתי-מוצדקת ובלתי-סבירה בזכויות האדם של חשודים, נאשמים ומורשעים. האגודה פעלה נמרצות לסיכול הצעת חוק, שקבעה הוראות מיוחדות לחקירת חשודים בעבירות ביטחון, שאינם תושבי המדינה. ההצעה פוגעת קשות בזכויות יסוד בהליך הפלילי, כגון זכות הייצוג וזכותו של אדם להיות נוכח בדיונים משפטיים הנוגעים לעניינו, ויוצרת אפליה פסולה בין תושבי המדינה לבין זרים. עד עתה נמנעה ועדת החוקה מלאשר את החוק לקריאה שניה ושלישית.

בעקבות פעילות האגודה, יחד עם הסנגוריה הציבורית וארגונים אחרים, בוועדות הכנסת, הוכנסו שינויים חשובים במספר הצעות חוק, בין השאר: שופר האיזון בין ההגנה על הציבור לבין זכויות הפרט בהצעת חוק בעניין מגבלות על עבריני מין; עברה בקריאה ראשונה הצעת חוק, שמטרתה להבטיח, כי נאשם לא יישלח לרצות עונש מאסר אם לא קיבל הזדמנות להיות מיוצג במשפטו; וצומצמה במידה ניכרת הפגיעה שהיתה טמונה בהצעת חוק בעניין פגישות אסירים עם עורכי דין.

המוקד המיוחד לפניות אסירים, שמפעילה האגודה, מספק כתובת לאסירים, שאינם מצליחים להגיע אל בעלי התפקידים המתאימים בכלא לשם הגשת בקשה או תלונה. את המוקד מאייש סטודנט מתנדב, ומלווה עורכת דין, המתמחה בנושא. כך, לדוגמה, בעקבות פנייה למוקד הגישה האגודה, באמצעות עורך-דין מתנדב, בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון בשם אסיר, שהמחשב שהחזיק בתאו באישור נלקח ממנו. בעקבות זאת הסכים שירות בתי הסוהר לאפשר לאסיר להחזיק את המחשב במועדון בית הסוהר, אם כי לא בתאו - הסדר שהיה מקובל על האסיר. בעקבות התערבות האגודה הותר לאסיר אחר, שביקש לפרסם מאמרים בעיתונות, ושהדבר נמנע ממנו, לפרסם שלושה מאמרים, והטיפול בעניינו נמשך.

בשנה החולפת פעלה האגודה לשמירת זכויותיהם של **מתנגדים לתוכנית ההתנתקות**, שנעצרו במהלך הפגנות ופעולות מחאה. כך, למשל, פנתה האגודה למנהל בתי המשפט והתריעה על חשש לפגיעה בזכותם של עצורים קטינים להליך הוגן, במהלך דיונים בבתי המשפט המיוחדים, שהוקמו לקראת ביצוע תכנית ההתנתקות, ופנתה ליועץ המשפטי לממשלה, בעניין זכותם של קטינים שנעצרו במהלך ההתנתקות לגשת לבחינות הברגרות.

במישור החינוכי, נערכה בשנה האחרונה השתלמות בת 4 מפגשים עם 15 אנשי סגל בפיקוד הבכיר של כלא אשל בבאר שבע. ההשתלמות עסקה בתפישת הסוהרים את האסיר, בהטמעה של נורמות התנהגות מכבדות זכויות בכלא, ובדילמות של זכויות אדם בכלא (למשל: הזכות לפרטיות, הזכות להליך הוגן, הבחנה בין פריבילגיות ובין זכויות אדם, שלילת זכויות ככלי ניהולי). בבית הספר של העובדים בשירותים החברתיים התקיימו סדנאות לקציני מבחן לחוק המעצרים, שעסקו בזכויות אסירים ועצורים ובזכות להליך הוגן. במסגרת קורס שיטור בסיסי במשטרה התקיימו 22 סדנאות, שבהן השתתפו כ-330 משתתפים, ובהן נדונו זכויות האדם בהקשר של הפעילות המשטרתית – פיזור הפגנות, סכסוכי שכנים, מעצרים, חיפושים וכו'.

הטמעת שיח זכויות האדם במערכות שלטוניות

האגודה פועלת להטמעת שיח זכויות האדם **בכנסת ובקרב מפלגות**, באמצעות עבודת לובי שוטפת, הופעה בפני ועדות הכנסת ויזום דיונים מיוחדים בכנסת בשבוע זכויות האזרח. השנה התקיימו בשבוע זה, בין השאר, דיון במליאה על זכויות האדם, ודיון בוועדה לקידום מעמד האישה על נערות במצוקה במגזר הערבי. לקראת הבחירות במרס 2006 פנתה האגודה לראשי מפלגות שהתמודדו בבחירות, בקריאה לכלול במצעיהן סעיפים המבטאים מחויבות לקידום זכויות האדם.

מחלקת החינוך של האגודה פועלת להטמעת שיח זכויות האדם במערכות שלטוניות באמצעות סדנאות, השתלמויות, הרצאות וימי עיון, ופרסום חומרים חינוכיים. מטרת הפעילות הן שילוב שפת הזכויות כחלק משפתם המקצועית של בעלי תפקידים, העוסקים בשמירה על זכויות אדם מחד גיסא, ומאידך גיסא עלולים להשתמש במעמדם כדי לפגוע, במודע ושלא במודע, בזכויותיהם של אחרים; והנחלת עקרונות זכויות האדם לאנשי מקצוע היכולים לפעול כ"סוכני שינוי". האגודה מתמקדת בעבודה עם מערכת החינוך, כוחות הביטחון והשירותים החברתיים. חלק מהעבודה נעשית מול גורמים בכירים, במטרה לרתום את המערכת כולה למחויבות לנושא זכויות האדם. כך, למשל, התקיימו בשנה החולפת מפגשים עם בכירים במטה ליישום דוחות קרמניצר ושנהר ובמינהל החברה והנוער במשרד החינוך.

בשיתוף המטה ליישום דוחות קרמניצר ושנהר במשרד החינוך, השתתפו כ-160 מורים מעשרות בתי ספר ברחבי הארץ בהשתלמויות ארוכות טווח (56-14 שעות), שעסקו בסוגיה "מדינה יהודית ודמוקרטיה" ובתפקידה של שפת זכויות האדם בעיסוק בדילמות הנוגעות לנושא. עוד כ-100 מורים השתתפו בהשתלמויות, שבהן נבחנו דרכים לשמירה על זכויות האדם והדמוקרטיה בבתי הספר ולקידומן. בשיתוף עם מינהל החברה והנוער במחוז מרכז, התקיימו שלוש השתלמויות בנושא חינוך חברתי-ערכי לזכויות אדם, שבהן השתתפו כ-60 רכזות חברתיות מבתי ספר במחוז. מטרת ההשתלמויות היא שהמשתתפות יפתחו תוכנית חברתית לחינוך לזכויות האדם בבתי הספר וברמה העירונית. דוגמה אחת לתוצרים של השתלמויות אלה היא בחירתו של פורום הרכזות החברתיות באחת הרשויות המקומיות בגוש דן בחינוך לדמוקרטיה כנושא עירוני בשנת הלימודים הקרובה – בחירה שתוביל לפיתוח תוכניות לחינוך ערכי, בדגש על דמוקרטיה, בבתי הספר בעיר.

נוסף על אלה, קיימה האגודה במערכת החינוך העברית 6 השתלמויות בית ספריות בנושא שמירה על זכויות האדם בבתי הספר וקידומן, שבהן השתתפו כ-120 מורים מבתי ספר שונים ברחבי הארץ. במערכת החינוך הערבית התקיימו כ-20 השתלמויות ארוכות טווח (בנות 56 שעות) בנושא זכויות אדם ודמוקרטיה בתהליך החינוכי, בהשתתפות כ-350 מורים. מאות תלמידים בחינוך הערבי והעברי השתתפו בסדנאות ובהרצאות על זכויות האדם, הזכות למשפחה, זכויות אדם ואמנות, ודילמות בשירות הצבאי. כ-2,000 תלמידי תיכון, 220 סטודנטים ו-35 מורים בשנת שבתון נכחו ב-12 פאנלים והרצאות בנושא זכויות האדם ומעמדן של קבוצות מודרות, שנערכו ברחבי הארץ.

ביוני 2005 פרסמה האגודה מהדורה מעודכנת וסופית של ספר הפעילויות "זכויות או לא להיות", המיועד למורות ולמורים בחטיבות הביניים ובחטיבות העליונות, וכולל פעילויות, חומרי רקע וקישורים בנושאי זכויות

האדם. הספר, שהופץ כבר לכ-600 בתי ספר ואנשי/נשות חינוך, זכה לתגובות מצוינות מאנשי מקצוע במערכת החינוך העברית והערבית. האגודה המשיכה להפיק גם חומרים חינוכיים ייעודיים למורות ולמורים במערכת החינוך הערבית, המתמקדים בנושא השוויון לאזרחי ישראל הערבים.

העמקת הקשר עם הציבור והנגשת המידע על זכויות האדם

"הקו החם" שמפעילה האגודה, לקבלת תלונות מהציבור על פגיעה בזכויות, הוא אפיק חשוב בקשר של האגודה עם הציבור הרחב. בשנה החולפת פעלו בצוות פניות הציבור 24 מתנדבות ומתנדבים, שאישו את הקו וסיפקו מענה לציבור 5 ימים בשבוע, בשלושת סניפי האגודה – בירושלים, בתל אביב ובחיפה, ובשלוש שפות – עברית, ערבית ורוסית. כ-4,000 פניות, שהגיעו בטלפון, בכתב ודרך אתר האינטרנט של האגודה, טופלו באמצעות מתן יעוץ ומידע, התכתבות עם הרשויות, סיוע משפטי או הפניה לארגונים מתמחים. במהלך שבוע זכויות האזרח התארחו מומחי האגודה בפורום אתר האינטרנט וואלה, וענו לשאלות הגולשים בתחומים שונים – הזכות לבריאות וזכויות חולים, הזכות לשוויון, זכויות אסירים ועצירים, זכויות עובדים ודורשי עבודה, ועוד.

מרכז המידע של האגודה, המפעיל ספריה ענפה בנושאי זכויות האדם ואתר אינטרנט בעברית, בערבית ובאנגלית, החל השנה להפיץ ידיעון אלקטרוני ובו חדשות ועדכונים על פעילות האגודה. הידיעון, המופץ אחת לחודש בשפה העברית ואחת לחודשיים בשפה האנגלית, מגיע לאלפי מנויים בארץ ובחו"ל – חברי האגודה, תומכים ומתעניינים. בשנה החולפת השיב מרכז המידע לכ-200 בקשות למידע, על נושאים שונים הקשורים לזכויות האדם, שהגיעו מסטודנטים, תלמידים, חוקרים, עיתונאים וארגונים. בדצמבר 2005 פורסם הדוח השנתי של האגודה על מצב זכויות האדם בישראל. במרכז הדוח עמדו השנה הפגיעות הקשות בזכותם של אזרחי ישראל לקיום בכבוד; הפגיעות המתמשכות בזכויות העובדים והשכבות המוחלשות; האפליה הממסדית של המיעוט הערבי; הפגיעה הנרחבת בזכויות התושבים הפלסטינים בשטחים הכבושים; והפגיעה בחופש הביטוי של מתנגדי ההתנתקות. ממצאי הדוח, שתורגם לאנגלית ולערבית, סוקרו בהרחבה בעיתונים ובאתרי החדשות המובילים (הארץ, מעריב, גלובס, ידיעות אחרונות, הג'רוזלם פוסט, nfc, msn, walla, ynet ועוד) ובערוץ הראשון בטלוויזיה.

בשנה החולפת נכתבו והופצו יותר מ-200 **הודעות לעיתונות** בעברית, בערבית ובאנגלית; פרט לכך נשלחו לכתבים ולעיתונאים עשרות רבות של מסרים, עדכונים ותגובות, והועבר חומר ומידע בנושאים שונים, הן ביוזמת האגודה והן כמענה לפניות. עובדי האגודה וחברי הנהלתה הופיעו במהלך השנה עשרות פעמים בתקשורת – בעיתונים, ברדיו ובטלוויזיה – ופעילות האגודה נחשפה בתקשורת הכתובה והאלקטרונית כמעט יום-יום. שיתוף הפעולה עם התקשורת סייע להעלאת נושאים שונים לסדר היום הציבורי, ובמקרים אחדים הביאה התערבות התקשורת גם לפתרון בעיות פרטניות של פונים, שבעניינם טיפלה האגודה. עובדי האגודה השתתפו בקביעות (כ-30 פעם במהלך השנה האחרונה) ב"פינת זכויות האזרח", המשודרת מדי שבוע ביומן הצהריים של רשת ב' בקול ישראל, והציגו בה מגוון נושאים הנוגעים לזכויות האדם. החשיפה התקשורתית של

פעילות האגודה הגיעה לשיא במהלך שבוע זכויות האזרח בחודש דצמבר. דוגמאות אחדות - בקול ישראל שודרו פינות מיוחדות, שהביאו את סיפוריהם של בני אדם שזכויותיהם נפגעו, ואשר נאבקו בהצלחה נגד הפגיעה בסיוע האגודה; התכנית "שעת חברה" ברשת ב' הקדישה כשעתיים לפעילות מחלקת החינוך וצוות פניות הציבור באגודה; סמי מיכאל, נשיא האגודה, התארח בתוכניות רדיו; רשימת האירועים שערכה האגודה בשבוע זכויות האזרח פורסמה באתרי אינטרנט שונים; דובר האגודה רואיין בתוכנית באמהרית ברדיו רק"ע (רשת קליטת עליה), ועוד ועוד.

מאמץ מיוחד הושקע גם השנה בהעמקת הקשר עם הציבור הערבי ועם הציבור דובר הרוסית בישראל, במטרה להגביר את נגישותן של אוכלוסיות אלה למידע על זכויותיהן ולכלים שיסייעו להן לממשן. כתוצאה מפעילות אינטנסיבית מול אמצעי התקשורת **בשפה הערבית**, זכתה פעילות האגודה לכיסוי נרחב בעיתונות בערבית, ועובדי האגודה התראיינו לעיתים מזומנות לקול ישראל בערבית, לרדיו א-שמס, המשדר באזור הצפון, ולחדשות הוט באזור הצפון. האגודה פעלה לייצר עניין תקשורתי בעיקר בנושאים הרלבנטיים במיוחד לאוכלוסיה הערבית בישראל – זכויות נשים, זכויות בעבודה (בעיקר מעקב אחר תוכנית ויסקונסין), והזכות לשוויון. התעניינות רבה במיוחד מצד התקשורת בשפה הערבית נרשמה בשבוע זכויות האזרח, וסביב דוח האגודה על מצב זכויות האדם בישראל, שתורגם לערבית. בשבוע זכויות האזרח נערכו גם אירועים מיוחדים לאוכלוסיה הערבית: בנצרת נערך (בשתוף ארגון סאות' אלעאמל) כנס, בערבית ובעברית, שעסק בהשפעות תוכנית ויסקונסין על מצב האבטלה בעיר. בכנס נכחו למעלה מ-120 אישה ואיש, והוא סוקר בהרחבה בכלי התקשורת בשפה הערבית. ביפיע נערך (בשיתוף עמותת איבדאע) כנס בנושא אמנות וחינוך לזכויות האדם. הכנס ליווה את פתיחתה של תערוכת "ילדים מציירים זכויות אדם", שמקיימת האגודה זו השנה הרביעית במסגרת פעילותה במערכת החינוך הערבית. התערוכה נדדה לאחר מכן לעוד שבעה ישובים ערביים.

שיתוף הפעולה עם התקשורת **בשפה הרוסית** התהדק, באמצעות ייזום כתבות וראיונות בתקשורת הכתובה והאלקטרונית, בנושאים הנוגעים במיוחד לאוכלוסיה דוברת הרוסית: בעיות במשרד הפנים, זכויות עובדי קבלן, אלימות משטרה וזכויות נשים. הכיסוי התקשורתי חסר התקדים של פעילות האגודה בכלי התקשורת המובילים בשפה הרוסית - כגון העיתונים וסטי ונובוסטי, קול ישראל ברוסית וערוץ 9 - הוביל לעלייה ניכרת בפניות אנשים דוברי רוסית ל"קו החם" של האגודה.

נוסף על האירועים שערכה האגודה, הופיעו נציגיה במהלך השנה **בכנסים ובהרצאות** בנושאי זכויות האדם, במסגרות שונות בארץ ובחו"ל. למשל: הרצאה לפרקליטים ולמשפטים בשירות הציבורי בעניין בית המשפט לעניינים מינהליים מזווית הראיה של ארגוני זכויות האדם; הרצאות לסטודנטים למשפטים, למורים ולרכזות חברתיות בבתי ספר בדבר הקשר בין ביורוקרטיה לזכויות אדם; הצגת העבודה המשפטית בארגונים לשינוי חברתי בפני סטודנטים למשפטים; והשתתפות בכנס בבודפשט בנושא ביטויי שטנה.

צוות, הנהלה ומתנדבים

נשיא האגודה

סמי מיכאל

הנהלת האגודה

יו"ר: שרה קרמר

ד"ר האלה אספניולי

ד"ר איל גרוס

ניצן הורוביץ

פרופ' אלון הראל (עד 9/05)

מוסא חסדייה – מ"מ היו"ר (עד 9/05)

אמירה מוסא (עד 9/05)

ד"ר עאדל מנאע

פרופ' בנימין נויברגר

עמיר סגל

עו"ד דורי ספיבק (עד 9/05)

ענת סרגוסטי

לינדה פוטרמן

בני פרל

עו"ד עמרי קאופמן

ד"ר מיכאל קרייני (עד 9/05)

עו"ד יהודית קרפ

חדוה רדובניץ – מ"מ היו"ר (עד 9/05)

ורה רידר

עליזה שבו-חיוט (עד 9/05)

אורנה שם טוב

עו"ד דורון תמיר

ועדת ביקורת

עד ספטמבר 2005:

היינץ בוכולד

מירי לובנברג

עודד עירון

מאוקטובר 2005:

ארטורו אייפר

עו"ד שרון טל

עודד עירון

ועדת ארגון וכספים

יו"ר: עו"ד דורון תמיר

עו"ד ציפי האופטמן

סרחיו וינקור

עו"ד דורי ספיבק

עמיר סגל

לינדה פוטרמן

עו"ד יובל קינן

צוות מינהלי

עו"ד רחל בנזימן – מנכ"ל

גילה אורקין – גיוס כספים בחו"ל וקשרי חוץ בין-לאומיים

קים וייס – עוזרת קשרי חוץ בינלאומיים

ויקטור לדרפרב – מנהל כספים

מתנדבים במחלקה המשפטית

עורכי דין מתנדבים

בעז ארד

מרים בקשת

יעל ברדה

רוני תמיר – מנהלת אדמיניסטרטיבית
בוריס דונאיבסקי – רכז מיחשוב
מהא חסון – מזכירות, חיפה
עפרה טלקר – מזכירות, תל-אביב
נעמה ידגר – מזכירות, ירושלים
רון עובדיה – תחזוקה, ירושלים
נירית פלד – מזכירות, תל אביב
אורית רוזובסקי – מזכירות, ירושלים

המחלקה המשפטית

עו"ד דנה אלכסנדר – מנהלת
עו"ד דן יקיר – היועץ המשפטי
עו"ד שרון אברהם-ויס
עו"ד פאטמה אלעגיו (עד 8/05)
חילוד בדווי – תחקירנית שטח – השטחים הכבושים
עו"ד סוניה בולוס
עו"ד עאוני בנא
אבי ברג – מתמחה
אפרת ברגמן – מתמחה (עד 2/06)
עו"ד עאזם בשארה
עו"ד לימור יהודה
עו"ד לילה מרגלית
פיראס עלמי – רכז שטח בשטחים הכבושים
עו"ד אבנר פינצ'וק
עו"ד מיכל פינצ'וק
תמר פלדמן – מתמחה
עו"ד עודד פלר
תמי קצביאן – מתמחה (עד 2/06)
עו"ד באנה שגרי-בדארנה
עו"ד מיכל תגיר

יונתן ברמן
יהודה גולדברג
ורד גרטל
עומר דקל
נעמי וייל
אופיר טל
ד"ר אנה לוצ'אק
לואי מנסור
איתי סבירסקי
אביבה סיטבון-צרפתי
אלכסנדר ספינרד
מיכאל ספרד
מיה עובדיה
דפני פרי-שרון
יונתן צבי
רם שכטר
אדם שנער

סטודנטים בהכשרה משפטית

משה אבקסיס
ענת גרוספלד
רעות לונדין
זינאידה מילר
אסף נווה
סוהאד סקאלה
גיסי רוסמן
ישי שרון

פרויקט זכויות תכנון ובניה במזרח ירושלים

דני זיידמן
מאיר מרגלית
חסן עאסלה
אילה רונאל
עו"ד סמי רשיד
חיליל תופקגי

מחלקת החינוך

דובית אטר – מנהלת

תמי הראל בן-שחר – רכזת פעילות בכוחות הביטחון

נועה זנדבנק רהט – רכזת חינוך עברי

שרף חסאן – רכז חינוך ערבי

לילך בר – רכזת פעילות בתחום קהילה

איתן רייך – רכז חינוך עברי

שרון רזון – רכזת פעילות בתחום קהילה (עד 2/06)

פנינה שביט – רכזת פעילות בכוחות הביטחון (עד 12/05)

מנחים במחלקת החינוך

שלומי אינגר

תגריד אלאחמד

שרון באומגולד

אלי בלייר

זהר ברסקי

ענת ברקאי-נבו

ריס ג'בארין

איילה ולודבסקי

עינאד זועבי

רולא חאמד

ד"ר נעמי יוספסברג

אבינועם כהן

עבד כנאענה

טלי מורג

נביל סמור

רפאה ענבתאווי-בנא

אפרת קליין

יעל קסטן

אדוה רודוגובסקי

יניב רון-אל

מתנדבים במחלקת החינוך

אורנה לנדמן

המחלקה לפעילות ציבורית ולהסברה

מרים לידור – מנהלת

בתיה אבירם – פיתוח משאבים בישראל וקשרי קהילה (עד

6/05)

חגית אדיב – פיתוח משאבים ציבוריים

שרית אליה – סיוע במרכז המידע

יואב אפטוביצר – רכז פניות הציבור, ירושלים

דניאלה במברגר-אנוש – רכזת קידום מדיניות

טל דהן – רכזת מידע

מרים זגל – פיתוח משאבים כלכליים בישראל

נעמה ישובי – מנהלת מרכז המידע

יואב לפ – דובר

אווה מוסא – רכזת פעילות ותקשורת באוכלוסיה הערבית

הדר נמיר – רכזת פניות הציבור, תל אביב

אליף סבאג – רכז פניות הציבור, חיפה

רונית פיסו – רכזת תכנית "המשפט ההומניטרי הבין-לאומי"

ולדיק קרסקין – רכז פעילות ותקשורת באוכלוסיה הרוסית

מנחות בפרוייקט "המשפט הבין-לאומי ההומניטרי"

פח'ירה הלון

עמנואל מאייר

ניר עברון

מתנדבים במחלקה לפעילות ציבורית ולהסברה

פניות הציבור

מחמד אלחואמדה
ציפורה בנאי
יעל בן יהודה
קרלוס ברברמן
דבי גולן
חיה גלאי
אריאלה גרינברג
יעקב גופשטיין
אלון דמסקר
רן זיו
חווה זיינפלד
צפריה זמיר
מהא חירוי
יפה יהודאי
רון ישי
רעות לונדין
אהוד מלץ ז"ל
דקלה סגל
נינה סלבסט
ד"ר ג'יהאד עיראקי
כרמל פומרנץ
מיכל פומרנץ
מירב פלום
אתי קני
דוד שמגר
אברהם ששון

מרכז המידע

גיודי גולדברג
לוטה גייגר
ילנה גמפל-כהנא
יהודית מרקס
מאירה שר

תודה !

אהוד מלץ ז"ל התנדב במשך שנתיים בקבלת פניות ציבור בסניף ירושלים של האגודה לזכויות האזרח. מותו הפתאומי, בתאונת דרכים בצומת אלמוג ב-29 לינואר 2006, היכה את כולנו בתדהמה. בתפקודו בצוות פניות הציבור, כמו גם בעבודתו כעיתונאי, הפגין אהוד רגישות מיוחדת כלפי חסרי המגן והחלשים בחברה, שאליה הצטרפה גם נחישות ויסודיות בלתי מתפשרת. אהוד האיש, מסירותו ואנושיותו המיוחדת יחסרו לנו.